

Position paper NAJK: Uitvoerbaarheid van beleid op het boerenerf

NAJK vindt het positief dat de nieuw samengestelde commissie LNV zich wil laten informeren over het thema uitvoerbaarheid van beleid op het boerenerf. Alle, wet- en regelgeving, maatschappelijke wensen en keten vereisten, komen uiteindelijk samen op het boerenerf en moet de boer mee dealen. Hoewel de jonge boer bereid is om stappen te zetten, brengt dit de boer ook regelmatig in een spagaat. Om aan de ene regelgeving/doelstelling te voldoen moeten zaken op een bepaalde manier ingevuld worden terwijl dit voor andere regelgeving/doelstelling juist op de tegenovergestelde manier zou moeten. Wat ga je dan als boer doen? Ook met de naderende opgaven, zien we dit risico steeds groter worden.

- *Welk type knelpunten doen zich in de agrarische praktijk voor bij de uitvoering van Europese en Nederlandse wet- en regelgeving en beleid?*

Boeren werken met de natuur en zijn afhankelijk van het weer. **Het weer laat zich niet leiden door een datum.** Boeren kunnen alleen dingen doen om de impact van het weer te verkleinen. Echter, ondanks dat zullen er altijd grote verschillen tussen jaren zijn. Dit heeft invloed op wanneer de boer kan zaaien, oogsten en alle andere landwerkzaamheden kan doen. Deze praktijk botst regelmatig met de strikte en datumgebonden regels (kalenderlandbouw) die vanuit Europese en Nederlandse wet- en regelgeving komt.

Een ander knelpunt dat(jonge) boeren tegenkomen bij de uitvoering van wet- en regelgeving is dat er **geen (goed) alternatief** is terwijl er zaken worden afgeschaft of verboden. Kijk bijvoorbeeld naar gewasbeschermingsmiddelen. Als NAJK hebben wij ons binnen het landbouwakkoord daarom ook hard ingezet voor het hoofdstuk over weerbare teelten. Op die manier kan aan de ene kant bijgedragen worden aan de opgaven en aan de andere kant kunnen boeren goed, gezond en veilig voedsel blijven produceren.

Een ander probleem is dat regelmatig **de gevolgen van wet- en regelgeving en daarbij behorende consequenties niet worden overzien.** Kijk bijvoorbeeld naar de problemen op de mestmarkt door het wegvallen van de derogatie of het compleet op slot zitten van PAS-melders en interimmers. Het is daarom bij besluiten belangrijk dat er gekeken wordt naar de gevolgen en dat ervoor gezorgd wordt dat eventuele neveneffecten worden opgevangen.

De boer kan niet **gehouden worden tot het onmogelijke.** Iedereen zal dit beamen. Helaas heeft de boer in de praktijk wel regelmatig het gevoel dat dit gebeurt. Kijk bijvoorbeeld naar het Brabantse stallenbeleid. Brabantse boeren moeten hun stallen aanpassen om aan de regels te voldoen. Echter

is er alleen geen stalvloer goedgekeurd, waarmee ze aan de eisen kunnen voldoen. Een ander voorbeeld is de uitloop bij Beter Leven Kippen. De vergunningverlening hiervoor komt niet van de grond, terwijl boeren, markt en keten klaar staan om deze aanpassingen te maken. Het is belangrijk dat de randvoorwaarden ten positieve meewerken aan wet- en regelgeving en aan beleid. Is dit niet zo, dan wordt de boer gehouden tot het onmogelijke en verdwijnt ook de motivatie om bij te dragen.

Als laatste zie je ook regelmatig **tegenstellingen tussen doelstellingen**. Wat goed is voor het ene doel, is slecht voor het andere. Denk bijvoorbeeld aan emissies versus dierenwelzijn of gebruik gewasbescherming versus uitstoot CO₂ bij mechanische alternatieven.

- Hoe zou voorkomen kunnen worden dat dergelijke knelpunten zich voordoen?*

Met ingang van 2015 zijn de productschappen opgeheven. De productschappen zorgden ervoor dat er een schakel was tussen overheid en de boeren. Boeren, bedrijfsleven en overheid werkten hierin met elkaar samen. Dit is belangrijk om vroegtijdig de knelpunten te tackelen, maar ook beleid uit te voeren. Beleid wordt wel bedacht, maar strand in de uitvoering. Er moet een vernieuwde vorm van productschappen komen. Er moet een **overlegstructuur** komen waarin overheid, bedrijfsleven en de keten weer met elkaar gaan samenwerken, om knelpunten te voorkomen. Een voorbeeld waarin productschappen nodig waren is het NPLG. Het NPLG is door het ministerie van LNV bedacht en moet uitgevoerd worden in de gebieden. De uitvoering wordt bij de provincies neergelegd die hiervoor de gehele infrastructuur moeten oprichten voordat de uitvoering kan starten. Hiervoor zal ook kennis en kunde naar binnen gehaald moeten worden, want die is er op veel vlakken nog niet voldoende. Waren er al uitvoeringsorganen geweest waarin boeren, bedrijfsleven en overheden samen werkten, dan kon er heel makkelijk geschakeld worden wat nu daadwerkelijk effectief is op het boerenerf om boeren en tuinders stappen te laten zetten om hun bedrijf te versterken aan de ene kant en te verduurzamen aan de andere kant. Een ander belangrijk punt is **doelsturing** in plaats van middelsturing. NAJK wil hier heel graag naartoe op alle beleidsterreinen. Maak duidelijk welk doel gehaald moet worden (vertaald naar de sector of individuele boer) en zorg dat de randvoorwaarden meewerken ten goede. Bouw daarbij ook evaluatiemomenten in om te bekijken of de sector op schema is en of andere zaken meewerken ten goede en de boer niet gehouden wordt tot het onmogelijke. Blik op deze evaluatiemomenten terug, maar ook zeker vooruit. De overheid vindt doelsturing spannend, omdat ze menen dat dit lastiger te controleren en te borgen is dan middelvoorschriften. Het bedrijfsleven wil heel graag verder stappen zetten, maar concrete aanwijzingen van de overheid waarin ze weergeeft wat er geregeld moet zijn om doelsturing te implementeren, blijven uit. Als de overheid op dit punt niet levert, dan zal doelsturing op bedrijfsniveau erg lastig worden.

Geef vertrouwen, schep de juiste randzaken en laat boeren, bedrijfsleven en overheid met elkaar samenwerken.